

Strona główna>Postępowanie sądowe>Sprawy cywilne>Sąd którego kraju jest właściwy w danej sprawie?

Jeśli chodzi o wymiar sprawiedliwości w sprawach cywilnych, bieżące procedury i postępowania wszczęte przed końcem okresu przejściowego będą nadal prowadzone na mocy prawa UE. W portalu e-Sprawiedliwość do końca 2024 r. będą nadal aktualizowane informacje dotyczące Wielkiej Brytanii na podstawie dwustronnej umowy z tym krajem.

Sąd którego kraju jest właściwy w danej sprawie?

Anglia i Walia

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Wybór właściwego sądu lub trybunału zależy od charakteru sporu. Postępowania cywilne wszczyna się zasadniczo przed sądem hrabstwa (*county court*) albo przed Wysokim Trybunałem (*High Court*); decydujące znaczenie ma w tym przypadku wartość przedmiotu sporu i stopień złożoności sprawy. Spory między organami państwa a osobą fizyczną, a także spory w niektórych ściśle określonych obszarach (np. spory na gruncie prawa pracy) rozpoznają z reguły trybunały. Informacje na temat poszczególnych trybunałów można znaleźć na stronie internetowej [Ministerstwa Sprawiedliwości](#).

Niektóre centra przesłuchań (*hearing centres*) sądów hrabstw są właściwe wyłącznie do rozpoznawania spraw cywilnych, podczas gdy inne dysponują „właściwością wyspecjalizowaną” uprawniającą je do rozpoznawania spraw kancelarskich, gospodarczych lub technologiczno-budowlanych. Ponadto Wysoki Trybunał, który zasadniczo ma siedzibę w Londynie, prowadzi kancelarie okręgowe (*District Registries*) w wielu ważnych miejscach na obszarze kraju. Dzięki kancelariom okręgowym Wysoki Trybunał może wydawać orzeczenia w sprawach i rozpoznawać sprawy poza Londynem, działając za pośrednictwem odpowiednio wykwalifikowanego sędziego. Sąd Administracyjny (*Administrative Court*) zapewnia stałą obecność sędziów Wysokiego Trybunału w niektórych oddziałach zamiejscowych^[1]. Szczegółowy opis Wysokiego Trybunału zamieszczono poniżej.

Ponieważ kwestie związane z właściwością są często nieoczywiste – np. niektóre zagadnienia z zakresu prawa pracy rozpoznaje sąd hrabstwa, a nie Trybunał ds. Zatrudnienia – przed wszczęciem postępowania sądowego zaleca się zasięgnąć porady specjalisty. Dodatkowe informacje można również znaleźć na stronie internetowej [Ministerstwa Sprawiedliwości](#).

[1] Cardiff, Bristol, Birmingham, Leeds i Manchester.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

Stosowne informacje w tym zakresie można uzyskać, zapoznając się z przepisami procesowymi dotyczącymi spraw cywilnych, określanymi jako [regulamin postępowania cywilnego](#) (*Civil Procedure Rules, CPR*), który uzupełniają dyrektywy (*practice directions*) zawierające praktyczne porady dotyczące wykładni tych przepisów. W dyrektywie do [części 7](#) regulaminu określono instancje, przed którymi należy wszczynać określone sprawy sądowe. To, czy sądem właściwym do rozpoznania danego sporu będzie sąd hrabstwa czy Wysoki Trybunał, zależy przede wszystkim od wartości przedmiotu sporu i stopnia złożoności sprawy. Zgodnie z podstawowym progiem roszczenia opiewające na kwotę niższą niż 100 000 funtów szterlingów zostaną rozpoznane przed sądem hrabstwa, natomiast roszczenia przekraczające ten próg – przed Wysokim Trybunałem. Ponadto w [części 8](#) regulaminu przewidziano procedurę stosowaną w odniesieniu do roszczeń o charakterze niepieniężnym; w przypadku takich roszczeń decydujące znaczenie ma przedmiot sporu i stopień złożoności sprawy.

Roszczenia pieniężne przyporządkowuje się do „trybów”: roszczenia do kwoty 10 000 funtów szterlingów rozpoznaje się w trybie postępowania w sprawie drobnych roszczeń (*small claims*), natomiast roszczenia opiewające na kwotę od 10 000 do 25 000 funtów szterlingów – w trybie postępowania przyspieszonego (*fast track*); roszczenia, których nie można przyporządkować do żadnego z tych trybów, rozpoznaje się w głównym trybie postępowania (*multi-track*). W tym miejscu warto podkreślić, że przyporządkowanie roszczenia do określonego trybu stanowi czynność sądową, dlatego też sędzia może skorzystać z przysługujących mu uprawnień w zakresie zarządzania sprawami, aby przyporządkować sprawy do określonego trybu i wskazać konkretny sąd właściwy do ich rozpoznania. Bardziej wyczerpujące wyjaśnienie można znaleźć [tutaj](#).

Wysoki Trybunał składa się z trzech wydziałów zajmujących się różnymi rodzajami spraw:

Wydział Ławy Królewskiej (Queen's Bench Division) – zajmuje się szerokim zakresem spraw cywilnych, w tym powództwami o odszkodowanie wynikającymi z niedotrzymania warunków umów, z czynów niedozwolonych, ze zniesławienia, sporów gospodarczych oraz sporów z zakresu prawa morskiego (powództwa cywilne związane ze statkami, np. dotyczące kolizji, uszkodzenia ładunku oraz ratownictwa); obecnie obejmuje on również Sąd Referujący (*Official Referees Court*) działający przy [Sądzie Technologiczno-Budowlanym \(Technology and Construction Court\)](#). Wydział ten sprawuje również nadzór nad szeregiem sądów, trybunałów i organów lub osób fizycznych pełniących funkcje publiczne (w tym ministrów rządu) za pośrednictwem Sądu Administracyjnego w ramach procesu określanego mianem kontroli sądowej, który służy zagwarantowaniu, aby decyzje podejmowane przez te organy lub osoby fizyczne były odpowiednie i zgodne z prawem, a także aby nie wykraczały poza zakres uprawnień przyznanych im przez Parlament.

Wydział Kancelarski (Chancery Division) – zajmuje się w szczególności sprawami majątkowymi, w tym zarządzaniem majątkiem osób zmarłych, wykładnią testamentów, upadłością, partnerstwami podatkowymi, patentami oraz sporami dotyczącymi spółek kapitałowych i osobowych. Nowo utworzony [Sąd ds. Własności Intelektualnej i Przedsiębiorczości \(Intellectual Property Enterprise Court\) #_ftn1](#)^[1] również podlega właściwości Wydziału Kancelarskiego.

Wydział Rodzinny (Family Division) – zajmuje się sprawami rozwodowymi i małżeńskimi, sprawami dotyczącymi dzieci, np. sprawami o przysposobienie, sprawami dotyczącymi testamentów niebędących przedmiotem sporu oraz sprawami dotyczącymi majątku osób, które zmarły bez sporządzenia testamentu. Szczegółowe informacje na temat Wysokiego Trybunału można również znaleźć na stronie internetowej [Ministerstwa Sprawiedliwości](#).

W przypadku jakichkolwiek wątpliwości w kwestii tego, który sąd jest właściwy do rozpoznania sprawy, warto zasięgnąć porady prawnej lub zapoznać się z informacjami zamieszczonymi na stronie internetowej [Ministerstwa Sprawiedliwości](#).

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Jak wspomniano powyżej, roszczenia wnoszone do sądów hrabstw zasadniczo gromadzi się obecnie na szczęblu centralnym, po czym przekazuje się je centrom przesłuchań w przypadku konieczności przeprowadzenia rozprawy. Zgodnie z zasadą 2A pkt 2 w części 26 regulaminu postępowania cywilnego sprawę należy skierować do centrum przesłuchań sądu hrabstwa właściwego dla miejsca zamieszkania pozwanego lub miejsca prowadzenia działalności przez pozwanego; każda ze stron jest również uprawniona do zwrócenia się o rozpoznanie sprawy w konkretnym centrum przesłuchań. Jeżeli chodzi o właściwość wyspecjalizowaną, w niektórych przypadkach wyznaczone centrum przesłuchań może nie być właściwe miejscowo dla żadnej ze stron z uwagi na konieczność rozpoznania sprawy przez wyspecjalizowanych sędziów.

Ponadto określone rodzaje powództw są ograniczone miejscowo; dotyczy to np. roszczeń w przedmiocie posiadania gruntów, a także roszczeń podlegających przepisom ustawy o kredycie konsumenckim lub roszczeń w przedmiocie odzyskania mienia. Takie roszczenia należy wnosić do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania lub miejsca prowadzenia działalności osoby, w której posiadaniu znajdują się odpowiednie składniki majątku. Dodatkowe informacje na temat tego rodzaju wyjątków zawarto w częściach 55 i 7 [regulaminu postępowania cywilnego](#) dla Anglii i Walii.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

Wyjątki od podstawowej zasady dotyczą sytuacji, w której sprawę wnosi się do sądu najwłaściwszego do jej rozpoznania, biorąc pod uwagę jej charakter, dostępność sędziów, a także deklaracje stron dotyczące miejsca, w którym sprawa powinna zostać rozpoznana.

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

W przypadku konieczności przeprowadzenia rozprawy zgodnie z podstawową zasadą sprawa zostanie przekazana centrum przesłuchań sądu hrabstwa właściwego dla miejsca zamieszkania pozwanego lub miejsca, w którym prowadzi on działalność. Strony mogą jednak wskazać sąd, przed którym ich spór ma zostać rozpoznany, przy składaniu kwestionariusza dotyczącego dyrektyw; podjęcie decyzji w tym zakresie leży w gestii sądu. Niektóre roszczenia wniesione do Wysokiego Trybunału w Londynie mogą zostać rozpoznane przed jedną z kancelarii okręgowych. Dodatkowe informacje na temat przenoszenia spraw zawarto w [części 30 regulaminu postępowania cywilnego](#).

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Jak wspomniano powyżej, to, który sąd będzie właściwy, zależy przede wszystkim od wartości przedmiotu sporu lub stopnia złożoności sprawy. Choć strony mogą złożyć deklaracje w przedmiocie miejsca rozpoznania sporu w kwestionariuszu dotyczącym dyrektyw, podjęcie ostatecznej decyzji w tej kwestii leży w gestii sądu. Powód nie jest uprawniony do wyboru sądu, przed którym chce wszcząć postępowanie. Ponadto zgodnie z częścią 2.7 regulaminu postępowania cywilnego sąd dysponuje pełną swobodą uznania w kwestii wyboru spraw, których rozpoznanie uzna za odpowiednie. Dodatkowe informacje na ten temat zawarto w [regulaminie postępowania cywilnego](#).

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Nie.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Zakres odpowiedzialności poszczególnych wydziałów Wysokiego Trybunału oraz szczegółowe informacje na temat sądów zajmujących się sprawami rodzinnymi omówiono powyżej.

Dodatkowe informacje na temat [sądów hrabstw](#) i [Wysokiego Trybunału](#) można znaleźć na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości.

Powiązane strony

[Ministerstwo Sprawiedliwości](#)

Ostatnia aktualizacja: 16/09/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.